

Folkpartiets vägval

Folkpartiet byter partiledare i höst. Det var nödvändigt och väntat. Efter 1982 års katastrofval, och partiets fortsatta kräftgång sedan dess, kräver partiets överlevnad en förändring.

Självfallet löser inte ett personbyte på partiledarposten Folkpartiets problem. Vad som behövs är en ny politisk kurs. En första uppgift är att överge positionspolitiken. Under hela 1970-talet har Folkpartiets ställningstaganden i sak underordnats ambitionen att bevaka platsen på den politiska skalan. Därigenom har politiken ytterst bestämts av vad andra partier sagt och gjort i stället för av de egna företrädarnas övertygelse. Det klassiska exemplet på detta är när förre partisekreteraren Carl Tham drev linjen att Folkpartiet skulle förorda 11 kärnkraftsaggregat med motivet att moderaterna ville ha 12 och socialdemokraterna 10.

Det är de människor som är engagerade i Folkpartiet som avgör partiets vägval. Klokheten i deras beslut visar sig i opinionsmätningar och framförallt i väljarnas dom på valdagen. För den utomstående tycks det ganska klart att Folkpartiet denna gång måste bestämma sig för om man vill vara ett kämpande borgerligt parti på liberalismens och marknadsekonomins grund, eller om man önskar fortsätta som ett tuvhopparparti i mitten, där hänvisningar till begreppet "socialliberalism" får dölja diffusa och osjälvständiga ställningstaganden.

Väljes den första linjen kommer Folkpartiet att återfå sin borgerliga identitet och Moderata Samlingspartiet få konkurrens. Väljer Folkpartiet en fortsatt tuvhopparpolitik uteblir säkert det ökade väljarstödet.

Det framhålls ibland att Folkpartiet genom en anpasslig politik åt vänster skulle locka väljare från socialdemokratin. Det är möjligt att denna tes hade viss relevans under den tid då socialdemokratin dominerade den politiska debatten och formulerade problemen.

Idag är situationen en helt annan. I land efter land visar väljarna att de vill ha klara alternativ, och mittenpartiet får illa.

Så är stämningsslaget också i Sverige. Dagens problem kan inte lösas med mer av socialism eller offentliga insatser. Den bästa chansen för de tre borgerliga partierna att vinna inflytande och väljare är att återupprätta trovärdigheten för det borgerliga alternativet. Det gäller att visa att det finns ett borgerligt gemensamt alternativ som på frihetens och marknadsekonomins grund kan lösa Sveriges problem. Folkpartiet kan genom sitt vägval bidra till att återupprätta denna trovärdighet. Där har partiet sin mission.

Folkpartiet kommer oberoende av vem som blir partiledare att försöka bygga upp en liberal profil i de ekonomiska frågorna. Detta kommer att förstärka borgerlighetens allmänna trovärdighet och driva partierna samman i sak. För Moderata Samlingspartiet kommer ledarskiftet att innebära en hälsosam konkurrens. Kvalitetskraven kommer att skärpas ytterligare. Moderaterna har fått mycket gratis genom Ola Ullstens ständiga försök till samarbete med socialdemokraterna. En ny partiledning kommer inte att lämna sådana luckor.

Samtidigt finns det en påtaglig risk att det uppstår en klyfta i Folkpartiet mellan vad partiledningen uttalar och vad de förtroendevalda i olika sammanhang

konkret gör. Folkpartiet är belastat av att deras aktiva generation är skolad i samma tänkande som präglat alla partiledningar ända sedan Sven Wedéns tid. Och det är som bekant inte lätt att lära gamla hundar sitta.

Ullstens avgång är en stor förlust för Olof Palme. Med Ullsten försvinner den sista borgerliga politikern av någorlunda betydelse som Palme haft hyggliga per-

sonliga relationer med. Alla tre borgerliga partier kommer i fortsättningen att ledas av personer som Olof Palme inte gör någon hemlighet av att han tycker illa om och/eller föraktar. I alla tre partierna tas detta sannolikt med knusende ro. Men hur länge kan socialdemokratin dras med en partiledare som så saknar förmåga att umgås med motståndarna?